

STUDII ȘI COMENTARII

CZU 343.359.3

DOI 10.5281/zenodo.6219668

INFRAȚIUNILE DE CONTRABANDĂ ÎN LUMINA NOILOR MODIFICĂRI LEGISLATIVE – COMENTARIU ȘI REGULI DE ÎNCADRARE JURIDICĂ (PARTEA A II-A)

Radion COJOCARU,
doctor în drept, profesor universitar

Andrei NASTAS,
doctor în drept, conferențiar universitar

Prezenta lucrare este o continuare a unui studiu elaborat anterior [1, p. 21-30], fiind dedicată abordării infracțiunilor de contrabandă așa cum au fost supuse amendamentelor legislative prin Legea nr. 257 din 16-12-2020 cu privire la modificarea unor acte normative, intrată în vigoare la 01.01.2021. În prima parte a studiului au fost elucidate semnele obiectului juridic și obiectului material al infracțiunilor de contrabandă incriminate la art. 248 și art. 248¹ C.pen. al Republicii Moldova. În cea de a doua parte a lucrării urmează să fie caracterizate semnele laturii obiective ale infracțiunilor sus-menționate, prin prisma procedeelelor specifice de interpretare a legii penale cum ar fi: interpretarea logică, gramaticală, istorică și nu în ultimă instanță interpretarea judiciară. Acest demers nu este altceva decât o încercare de sistematizare și interpretare a semnelor aferente laturii obiective a infracțiunilor de contrabandă, fapt care va aduce un plus de claritate modificărilor legislative intervenite și o mai bună înțelegere a acestora de către practicieni.

Cuvinte-cheie: infracțiuni, contrabandă, latură obiectivă, element material, acțiune sau inacțiune, control vamal etc.

SMUGGLING OFFENSES IN THE LIGHT OF NEW LEGISLATIVE CHANGES - COMMENT AND RULES OF LEGAL FRAMEWORK (PART II)

Radion COJOCARU,
PhD, University Professor

Andrei NASTAS,
PhD, Associate Professor

This paper is a continuation of a previously elaborated study [1, p. 21-30], being dedicated to addressing smuggling offenses as they were subject to legislative amendments by Law no. 257 of 16-12-2020 regarding the modification of some normative acts, entered into force on 01.01.2021. In

the first part of the study, the signs of the legal object and the material object of the smuggling offenses incriminated in art. 248 and art. 248¹ of the Penal Code of the Republic of Moldova are presented. The second part of the paper will characterize the signs of the objective side of the above-mentioned crimes, through the prism of specific procedures for interpreting criminal law such as: logical, grammatical, historical interpretation and last but not least judicial interpretation. This approach is nothing more than an attempt to systematize and interpret the signs related to the objective side of smuggling offenses, which will bring more clarity to the legislative changes and a better understanding of them by practitioners.

Keywords: crimes, smuggling, objective side, material element, action or inaction, customs control, etc.

Introducere. În prima parte a studiului au fost examinate semnele obiectului juridic și semnele obiectului material al infracțiunilor de contrabandă în lumina amendamentelor legislative implementate în C.pen. al R. Moldova prin Legea nr. 257 din 16-12-2020, intrată în vigoare la 01.01.2021, prin care legiuitorul a operat modificări esențiale în materie. În baza acestor amendamente legislative, pe de o parte, a fost extinsă sfera incriminătoare a infracțiunilor de contrabandă, iar, pe de altă parte, a fost instituit un regim sancționator diferențiat pentru diferitele modalități normative prin care aceasta poate fi săvârșită. Sediul normativ instituit la art. 248 și 248¹ C.pen. definește mai multe norme penale prin care sunt stabilite semnele obiective și subiective ale infracțiunilor de contrabandă, infracțiuni care „convențional” pot fi intitulate după cum urmează:

▪ *Contrabanda cu mărfuri prin eschivarea la controlul vamal*, care presupune introducerea pe sau scoaterea de pe teritoriul Republicii Moldova a mărfurilor, prin locuri stabilite pentru control vamal, prin tănuire de controlul vamal, prin ascundere în locuri special pregătite sau adaptate în acest scop, ori cu folosirea frauduloasă a documentelor sau a mijloacelor de identificare vamală, ori prin nedeclarare sau declarare neautentică în documentele vamale sau în alte documente de trecere a frontierei, dacă valoarea mărfurilor este mai mare de 8000 de unități convenționale... [art. 248 alin. (1) C.pen.];

▪ *Contrabanda cu mărfuri prin eluda-*

rea controlului vamal, adică introducerea pe sau scoaterea de pe teritoriul Republicii Moldova a mărfurilor prin alte locuri decât cele stabilite pentru control vamal, dacă valoarea mărfurilor este mai mare de 4000 de unități convenționale... [art. 248 alin. (2) C.pen.];

▪ *Înstrăinarea sau punerea în circulație fără achitarea drepturilor de import a mărfurilor aflate sub supraveghere vamală*, adică înstrăinarea sau punerea în libera circulație, fără achitarea drepturilor de import, a mărfurilor aflate sub supraveghere vamală, dacă valoarea mărfurilor este mai mare de 8000 de unități convenționale... [art. 248 alin. (3) C.pen.];

▪ *Contrabanda prin declarare neautentică a originii mărfii ca fiind obținute integral în Republica Moldova*, care presupune scoaterea de pe teritoriul Republicii Moldova a mărfurilor prin declarare neautentică a originii mărfii ca fiind obținute integral în Republica Moldova, dacă valoarea acestora este mai mare de 8000 de unități convenționale... [art. 248 alin. (4) C.pen.];

▪ *Contrabanda cu valori culturale*, care constă în introducerea pe sau scoaterea de pe teritoriul Republicii Moldova a valorilor culturale, atât prin locuri stabilite pentru control vamal, cât și prin alte locuri decât cele stabilite pentru control vamal, prin ascundere în locuri special pregătite sau adaptate în acest scop, ori cu folosirea frauduloasă a documentelor sau a mijloacelor de identificare vamală, ori prin nedeclarare sau declarare neautentică în documentele vamale, precum și neretur-

narea pe teritoriul Republicii Moldova a valorilor culturale în cazul în care returnarea lor este obligatorie... [art. 248 alin. (5) C.pen.];

▪ *Contrabanda cu obiecte de pericol sporit*, adică introducerea pe sau scoaterea de pe teritoriul Republicii Moldova, atât prin locuri stabilite pentru control vamal, cât și prin alte locuri decât cele stabilite pentru control vamal, prin ascundere în locuri special pregătite sau adaptate în acest scop, ori cu folosirea frauduloasă a documentelor sau a mijloacelor de identificare vamală, ori prin nedeclarare sau declarare neautentică în documentele vamale, a drogurilor, precursorilor, etnobotanicelelor sau analogilor acestora, a substanțelor toxice și nocive, a armelor și munițiilor interzise în circuitul civil sau supuse autorizării, a componentelor esențiale ale armelor de foc, a mărfurilor strategice, a dispozitivelor militare, a materialelor explozibile, nucleare sau radioactive... [art. 248 alin. (6) C.pen.];

▪ *Contrabanda cu mărfuri accizate prin eschivare de la controlul vamal*, care constă în introducerea pe sau scoaterea de pe teritoriul Republicii Moldova a mărfurilor supuse accizelor, prin locuri stabilite pentru control vamal, prin tănuire de controlul vamal, prin ascundere în locuri special pregătite sau adaptate în acest scop, ori cu folosirea frauduloasă a documentelor sau a mijloacelor de identificare vamală, ori prin nedeclarare sau declarare neautentică în documentele vamale sau în alte documente de trecere a frontierei, dacă valoarea mărfurilor este mai mare de 4000 de unități convenționale, iar în cazul țigaretelor cu filtru sau fără filtru – o cantitate mai mare de 60000 de bucăți... [art. 248¹ alin. (1) C.pen.];

▪ *Contrabanda cu mărfuri accizate prin eludarea controlului vamal*, adică introducerea pe sau scoaterea de pe teritoriul Republicii Moldova a mărfurilor supuse accizelor, prin alte locuri decât cele stabilite pentru control vamal, dacă valoarea acestora este mai mare de 2000 de unități convenționale, iar în cazul țigaretelor cu filtru sau fără filtru – o cantitate mai mare de 30000 de bucăți...

[art. 248¹ alin. (2) C.pen.];

▪ *Înstrăinarea sau punerea în circulație a mărfurilor accizate aflate sub supraveghere vamală*, care presupune înstrăinarea sau punerea în libera circulație fără achitarea drepturilor de import a mărfurilor accizate aflate sub supraveghere vamală, dacă valoarea acestora este mai mare de 4000 de unități convenționale, iar în cazul țigaretelor cu filtru sau fără filtru – o cantitate mai mare de 60000 de bucăți... [art. 248¹ alin. (3) C.pen.].

Conținut de bază. În cadrul acestei părți a studiului vor fi examinate semnele ce caracterizează latura obiectivă a infracțiunilor menționate supra. Unele dintre aceste semne comportă un caracter comun, altele însă sunt specifice și particularizează fiecare dintre infracțiunile în parte. Plecând de la această premisă, putem constata că latura obiectivă a infracțiunilor de contrabandă prevăzute la art. 248 alin. (1), (2), (4)-(6) și art. 248¹ alin. (1) și (2) C.pen. este descrisă prin prisma a două semne (cerințe) obligatorii, primul fiind reprezentat de elementul material adică acțiunea sau inacțiunea, iar cel de-al doilea de locul de comitere a infracțiunii. În cazul infracțiunilor prevăzute la art. 248 alin. (3) și art. 248¹ alin. (3) C.pen., latura obiectivă este caracterizată doar printr-un singur semn și anume elementul material, adică acțiunea de înstrăinare sau punere în circulație a obiectului contrabandei, reprezentat de mărfuri aflate sub supraveghere vamală.

Acțiunile-scop ale infracțiunilor de contrabandă. De regulă, elementul material al infracțiunilor de contrabandă are un caracter complex, fiind descris prin îmbinarea a două acțiuni, una dintre care este *acțiunea-scop*, iar cealaltă este *acțiunea-mijloc* [sunt exceptate de la această regulă infracțiunile consacrate la art. 248 alin. (3) și art. 248¹ alin. (3) C.pen.]. Acțiunea-scop se poate înfățișa prin două modalități alternative prevăzute *ad litteram* în textele incriminatoare: acțiunea de *introducere* pe teritoriul Republicii Moldova vamal a obiectului contrabandei și acțiunea corespunzătoare de *scoatere* de

pe teritoriul Republicii Moldova a obiectului contrabandei. Excepție o formează infracțiunea de contrabandă prevăzută la art. 248 alin. (4) C.pen., adică *contrabanda prin declarare neautentică a originii mărfii ca fiind obținute integral în Republica Moldova*, infracțiune care poate fi comisă doar prin acțiunea de *scoatere* a obiectului contrabandei de pe teritoriul Republicii Moldova și infracțiunile prevăzute la art. 248 alin. (2) și art. 248¹ alin. (2), infracțiuni ce presupun introducerea pe sau scoaterea de pe teritoriul Republicii Moldova a mărfurilor prin alte locuri decât cele stabilite pentru control vamal.

Acțiunea de *introducere* și acțiunea de *scoatere* a mărfurilor de pe teritoriul vamal implică trecerea frontierei vamale a Republicii Moldova. În conformitate cu art. 1 pct. 5 C.vam.: „Trecerea frontierei vamale presupune introducerea și scoaterea de pe teritoriul vamal al Republicii Moldova de mărfuri și mijloace de transport, inclusiv prin expediții postale internaționale, prin conducte și prin linii de transport electric. Acțiunile menționate prevăd: în cazul introducerii de mărfuri și mijloace de transport pe teritoriul vamal al Republicii Moldova sau în cazul introducerii lor pe cealaltă parte a teritoriului vamal al Republicii Moldova de pe teritoriul antrepozitelor vamale, are loc trecerea de facto a frontierei vamale; în cazul scoaterii de mărfuri și mijloace de transport de pe teritoriul vamal al Republicii Moldova sau în cazul introducerii lor pe teritoriul antrepozitelor vamale de pe cealaltă parte a teritoriului vamal al Republicii Moldova, depunerea declarației vamale sau efectuarea altor operațiuni vamale denotă intenția de a introduce sau scoate mărfuri și mijloace de transport” [2]. Se poate observa că, în esență, acțiunea de *introducere* a mărfurilor pe teritoriul vamal al Republicii Moldova presupune activitatea de importare a mărfurilor, iar acțiunea de *scoatere* – acțiunea de export a mărfurilor de pe teritoriul vamal al Republicii Moldova.

Latura obiectivă a infracțiunilor de contrabandă descrise la art. 248 alin. (3) și art.

248¹ alin. (3) C.pen. se realizează prin două acțiuni alternative specifice și anume: 1) înstrăinarea mărfurilor aflate sub supraveghere vamală; 2) *punerea* în libera circulație a mărfurilor aflate sub supraveghere vamală. Delimitarea dintre aceste două infracțiuni se face prin prisma obiectului material, care în cazul infracțiunii descrise la art. 248 alin. (3) C.pen. este reprezentat de mărfuri aflate sub supraveghere vamală, iar în cazul art. 248¹ alin. (3) C.pen. – mărfuri accizate aflate sub supraveghere vamală.

Acțiunea de înstrăinare presupune transmiterea mărfurilor aflate sub supraveghere vamală unei alte persoane, acțiune care, de regulă, se realizează prin acte de vânzare-cumpărare. Va exista înstrăinare și atunci când transmiterea mărfurilor se face și prin alte acte, cum ar fi donare, cesiune de creanță, schimb etc. Potrivit art. 1 alin. (5) C.vam. punerea în liberă circulație este acțiunea prin care organul vamal lasă necondiționat și fără restricții la dispoziția persoanei mărfurile și mijloacele de transport după vămuire.

Infracțiunile descrise la art. 248 alin. (3) și art. 248¹ alin. (3) C.pen. sunt condiționate de existența unei situații preexistente comiterii acțiunilor sus-menționate și anume, *neachitarea drepturilor de import* pentru mărfurile aflate sub supraveghere vamală. În conformitate cu art. 117 C.vam. în cazul trecerii mărfurilor peste frontiera vamală și în alte cazuri prevăzute de legislație, se percep, ca drepturi de import și, respectiv, drepturi de export, următoarele: a) taxa vamală; b) taxa pe valoarea adăugată; c) accizele; d) taxa pentru proceduri vamale [2]. Baza de calcul a taxei vamale o constituie volumul natural sau valoarea în vamă a mărfurilor, determinată în condițiile legii. Baza de calcul a accizei o constituie volumul natural sau valoarea în vamă a mărfurilor importate, determinată în condițiile legii, precum și impozitele și taxele ce urmează a fi achitate la data importului, fără a ține cont de accize și TVA Valoarea impozabilă cu TVA a mărfurilor importate o constituie valoarea lor în vamă, determinată în condiții-

ile legii, și drepturile de import (cu excepția TVA). Baza de calcul a taxei pentru proceduri vamale o constituie valoarea în vamă a mărfurilor sau taxele fixe, în condițiile legii (art. 122 C.vam.) [2].

Acțiunea-mijloc a infracțiunilor de contrabandă. Acțiunea principală este de esența infracțiunii de contrabandă și stă la baza incriminării faptei infracționale, iar acțiunea adiacentă reprezintă mijlocul prin care poate fi săvârșită acțiunea principală. Prin urmare, între acțiunea principală și acțiunea adiacentă există o relație de interdependență. Această interdependență se exprimă prin faptul că acțiunea principală nu poate exista fără acțiunea adiacentă și invers, acțiunea adiacentă nu poate exista fără acțiunea principală.

Pentru existența componentei de infracțiune este obligatoriu ca acțiunea de *introducere* pe teritoriul vamal al Republicii Moldova a mărfurilor și acțiunea corespunzătoare de *scoatere* de pe teritoriul Republicii Moldova a mărfurilor să fie realizate prin una dintre acțiunile-mijloc prevăzute expres în dispozițiile art. 248 alin. (1), (2), (4)-(6) și art. 248¹ alin. (1) și (2) C.pen. În caz contrar, atât acțiunea de introducere a mărfurilor, cât și acțiunea de scoatere a acestora peste frontiera vamală sunt irelevante din punct de vedere al calificării faptei ca contrabandă.

Acțiunea-mijloc caracterizează majoritatea infracțiunilor de contrabandă prevăzute de art. 248 alin. (1), (2), (4)-(6) și art. 248¹ alin. (1) și (2) C.pen., cu excepția celor prevăzute la art. 248 alin. (3) și art. 248¹ alin. (3) C.pen. Acțiunile- (inacțiunile) mijloc se pot înfățișa în funcție de modalitatea normativă de comitere a faptelor prevăzută la art. 248 alin. (1), (2), (4)-(6) și art. 248¹ alin. (1) și (2) C.pen., după cum urmează:

→ *Prin tănuirea de controlul vamal, prin ascunderea în locuri special pregătite sau adaptate în acest scop, folosirea frauduloasă a documentelor sau a mijloacelor de identificare vamale, nedeclararea sau declararea neautentică în documentele vamale sau în alte documente de trecere a frontierei*

– art. 248 alin. (1) și art. 248¹ alin. (1) C.pen.;

→ *prin declarare neautentică a originii mărfii ca fiind obținute integral în Republica Moldova – art. 248 alin. (4) și art. 248¹ alin. (4) C.pen.;*

→ *prin ascundere în locuri special pregătite sau adaptate în acest scop, ori cu folosirea frauduloasă a documentelor sau a mijloacelor de identificare vamală, ori prin nedeclarare sau declarare neautentică în documentele vamale, precum și nereturnarea pe teritoriul Republicii Moldova a valorilor culturale în cazul în care returnarea lor este obligatorie – art. 248 alin. (5) și art. 248¹ alin. (5) C.pen.;*

→ *prin ascundere în locuri special pregătite sau adaptate în acest scop, ori cu folosirea frauduloasă a documentelor sau a mijloacelor de identificare vamală, ori prin nedeclarare sau declarare neautentică în documentele vamale – art. 248 alin. (5) și art. 248¹ alin. (5) C.pen.*

Prima, acțiunea-mijloc, o constituie *tănuirea de controlul vamal al mărfurilor* și caracterizează latura obiectivă a infracțiunilor de la art. 248 alin. (1) și art. 248¹ alin. (1) C.pen. Aplicând procedeul interpretării literale a legii penale, putem conchide că această acțiune presupune dosirea sau ascunderea acestora de către făptuitor în haină, geantă, pe corp, mijloc de transport, container, vagon etc. În speță s-a reținut: „[...] D.O., la XXXX, aproximativ la ora XXXX [...] fiind la volanul automobilului de model „XXXX”, cu număr de înmatriculare XXXX, s-a prezentat la pista de control „intrare pasageri”, pe culoar verde a postului vamal Leușeni-Albița. Fiind întrebat de către inspectorul vamal, D.O. urmărind în continuare scopul de a introduce mărfuri prin contrabandă, a comunicat că nu deține oarecare bunuri ce urmează a fi declarate, [...] în cadrul controlului fizic al mijlocului de transport de model „XXXX” cu număr de înmatriculare XXXX, în locul destinat pentru roata de rezervă, au fost depistate piese auto noi – injectoare, tănuite, în cantitate de 120 bucăți, nedeclarate organu-

lui de urmărire penală” [3].

Cea de-a doua acțiune-mijloc o constituie *ascunderea în locuri special pregătite sau adaptate* a obiectului contrabandei, astfel încât să facă posibilă introducerea sau scoaterea lui de pe teritoriul vamal al Republicii Moldova. Această acțiune-mijloc caracterizează infracțiunile de contrabandă prevăzute la art. 248 alin. (1), (5), (6) și art. 248¹ alin. (1) C.pen.

Spre deosebire de tănuirea de controlul vamal a mărfurilor, acțiunea de *ascundere în locuri special pregătite sau adaptate* presupune o activitate prealabilă acțiunii de introducere sau scoatere a obiectului contrabandei, prin care făptuitorul pregătește sau ajustează locurile în care urmează să fie camuflate sau localizate bunurile ce formează obiectul contrabandei, astfel încât bunurile să nu poată fi depistate de autorități. În speță, este relevant următorul caz din practica judiciară: „M.N., având scopul trecerii peste frontieră vamală a Republicii Moldova prin contrabandă a drogurilor la data de XXXX., aflându-se în PV Cahul (RM)-Oancea (RO), pe sensul de „ieșire” din Republica Moldova, a efectuat trecerea prin ascundere în locul [...] în buzunarul unei gece, a drogurilor care erau împachetate și camuflate într-un pachet înfășurat în bandă scotch, care ulterior au fost depistate și ridicate în timpul controlului de către colaboratorii Poliției de frontieră a României, pe sensul intrare în România, prin postul de trecere a Frontierei Cahul (RM)-Oancea (RO). Potrivit raportului de constatare 2 tehnico-științifică XXXX din XXXX, substanța vegetală de culoare verde-oliv, depistată la MM, constituie cannabis (marijuană) [...] în cantitate de 2,4 grame”. Astfel, în viziunea noastră „buzunarul unei gece” nu poate fi considerat ca fiind un „loc special pregătit” sau „special adaptat” în scopul trecerii drogurilor peste frontiera vamală. În speță, considerăm că se poate vorbi de un act de contrabandă săvârșit prin simpla tănuire, dosire sau ascundere a obiectului contrabandei de controlul vamal.

Prin „loc special pregătit” se are în vedere spațiul aranjat din timp în care urmează să fie plasat obiectul contrabandei, iar prin „loc special adaptat” se are în vedere un spațiu existent, însă care este reutilat prin activități suplimentare pentru a nu face posibilă depistarea obiectului contrabandei în timpul desfășurării controlului vamal. În speță: „[...] instanța de fond a reținut că, T.S. [...] aflându-se pe teritoriul Republicii Ucraina, în circumstanțe necunoscute, a intrat în posesia a 1487680 de hriune ucrainesti și 246000 de ruble rusești, pe care le-a camuflat în tapițeria din spate a automobilului personal, de model „XXXX” cu n/î XXXX. La data de XXXX în jurul orei XXXX, T.S. deplasându-se cu automobilul menționat, a traversat frontiera vamală a Republicii Moldova pe direcția „intrare în țară”, prin PVFI „Palanca”, fără a prezenta și declara organului vamal oarecare mijloace bănești. În continuare, după traversarea frontierei vamale, T.S., aflându-se la volanul automobilului de model „XXXX” cu n/î XXXX, în timp ce se deplasa prin or XXXX., a fost stopat de către colaboratorii Secției echipe mobile ai Serviciului Vamal, în vederea efectuării controlului vamal. În rezultatul efectuării controlului fizic, în tapițeria din spate a automobilului indicat, au fost depistate și ridicate mijloace bănești în valută străină în sumă totală de 1487680 hriune ucrainene, echivalentul a 1186573,568 lei și 246 000 ruble rusești, echivalentul a 73 062 lei, în sumă totală de 1259635, 568 lei” [4].

Cea de-a treia formă a acțiunii-mijloc prin care poate fi comisă infracțiunea de contrabandă este *folosirea frauduloasă a documentelor sau a mijloacelor de identificare vamală*. Prin această metodă pot fi comise infracțiunile de contrabandă prevăzute la art. 248 alin. (1). (5). (6) art. 248¹ alin. (1) C.pen.

În privința acestei modalități de comitere a contrabandei a fost invocată o excepție de neconstituționalitate prin Sesizarea nr. 85g din 29 mai 2020, autorul excepției argumentând: „Textul cu folosirea frauduloasă a

documentelor din art. 248 din C.pen. nu corespunde criteriilor de accesibilitate și previzibilitate prevăzute de art. 23 din Constituție, care stabilește standardul calității legii și, prin urmare, contravine art. 22 din Constituție, care garantează principiul legalității incriminării și a pedepsei. De asemenea, în opinia autorului sesizării, lipsa unei definiții privind noțiunea *folosirea frauduloasă a documentelor* conduce la interpretarea extensivă și defavorabilă a acesteia și nu asigură o protecție împotriva unor eventuale abuzuri din partea procurorului și a instanței de judecată. [...] sintagma contestată este contrară art. 1 alin. (3) [preeminența dreptului], 22 [principiul legalității incriminării și al pedepsei] și 23 [dreptul fiecărui om de a-și cunoaște drepturile și îndatoririle] din Constituție” [6].

La soluționarea sesizării sus-menționate, Curtea Constituțională a statuat: „... legea penală nu poate să exceleze în texte explicative. Oricât de clar ar fi redactată o normă juridică, în orice sistem de drept există un element inevitabil de interpretare judiciară, inclusiv într-o normă de drept penal. Deși certitudinea este dezirabilă, aceasta ar putea antrena o rigiditate excesivă. Rolul decizional conferit instanțelor de judecată urmărește tocmai înlăturarea dubiilor ce persistă cu ocazia interpretării normelor (DCC nr. 117 din 14 noiembrie 2019, § 17, DCC nr. 18 din 13 februarie 2020, § 22). În acest context, Curtea observă că Plenul Curții Supreme de Justiție a explicat, în scopul unificării sensului unor termeni utilizați în articolul 248 din C.pen., la pct. 6 din Hotărârea nr. 5 din 24 decembrie 2010, semnificația unor noțiuni ca „document fals”, „document nul”, „document obținut pe cale ilegală”, „document care conține date neautentice”. Deși autorul sesizării face referire la această hotărâre explicativă, consideră că aceasta nu dezvoltă vreun criteriu pentru a stabili caracterul fraudulos. Curtea Supremă de Justiție a oferit indicii de interpretare a textului contestat. Așadar, utilizarea unor documente false, nule, obținute pe cale ilegală sau care conțin date neautentice pentru a

trece frontiera vamală a Republicii Moldova presupune, prin definiție, o utilizare frauduloasă a acestor documente” [7].

Prin urmare, noțiunile de „document vamal nul”, „document fals”, „document obținut pe cale ilegală” sau „document neautentic” pot fi interpretate în baza Hotărârii Plenului CSJ nr. 5 din 24.12.2010 *Privind practica judiciară în cauzele referitoare la contrabandă, eschivarea de la achitarea plăților vamale și contravențiile vamale* n, după cum urmează: 1) *document fals* – documentul integral sau parțial fabricat, fals, de exemplu, pe calea nimicirii unei părți din text, introducerii în el a informațiilor suplimentare etc., precum și documentul fals, obținut pe cale ilegală, sau documentul care servește drept temei pentru trecerea altor bunuri; 2) *document nul* – documentul obținut pe cale legală, însă care, din anumite cauze, și-a pierdut valabilitatea, de exemplu, a expirat termenul de acțiune; 3) *document obținut pe cale ilegală* – documentul obținut de persoana interesată prin prezentarea persoanei împuternicite pentru aceasta, în calitate de temei pentru eliberarea lui, a datelor vădit false sau a documentelor contrafăcute ori obținut în urma abuzului de serviciu din partea unei persoane cu funcție de răspundere sau din neglijența acestei persoane la eliberarea documentului; 4) *document care conține date neautentice* – documentul care, în realitate, este autentic, însă în el sunt introduse informații ce nu corespund realității [8].

Folosirea frauduloasă a documentelor presupune utilizarea unor documente vamale nule, false, obținute pe cale ilegală sau neautentice prin care reprezentanții autorităților sunt induși în eroare cu privire la cantitatea, calitatea sau cu privire la alte date caracteristice ale mărfurilor.

În general, prin *documente vamale*, se au în vedere actele însoțitoare, justificative sau de supraveghere ale mărfurilor, cum ar fi: declarația vamală, certificatul de origine al mărfurilor, facturile etc. La categoria documentelor vamale pot fi atribuite și do-

cumentele necesare pentru controlul vamal ce permit trecerea peste frontiera vamală a mărfurilor și care sunt eliberate de instituțiile competente (permise de trecere a valutei străine peste hotare, eliberate de o bancă autorizată sau de Banca Națională a Moldovei, licențe, autorizații, certificate, procuri etc.).

În speță: „În perioada lunilor ianuarie-februarie 2014, inculpatul K.L., activând în funcția de administrator al întreprinderii „XXXX” SRL [...] urmărind scopul trecerii peste frontiera vamală a Republicii Moldova prin contrabandă a 2037 de perechi de încălțăminte uzată pentru bărbați și femei, cu valoarea în vamă în mărime de 310642,5 lei [...] și care era prohibită importului, a apelat la specialistul în domeniul vămuirii, inculpatul C.V. angajat al companiei de brokeri „XXXX” SRL, căruia, comunicându-i despre intențiile sale, l-a rugat să-l ajute să treacă peste frontiera vamală a Republicii Moldova, lotul de încălțăminte menționat și să-l vămuiască. C.V. la contactat pe inspectorul vamal al biroului vamal Leușeni M.S., căruia, comunicându-i despre intențiile sale, l-a rugat să-i favorizeze introducerea lotului de încălțăminte pe teritoriul Republicii Moldova, ce urma a fi declarat eronat ca fiind îmbrăcăminte pentru bărbați și femei. Având acordul lui M.S. de a contribui la introducerea lotului de încălțăminte pe teritoriul Republicii Moldova, C.V. a transmis specialistului în domeniul vămuirii al SRL „XXXX”, D.L., copiile documentelor de însoțire a mărfii în care era specificat faptul că încălțăminte este uzată, după care, ultimul a modificat datele ce se conțineau în documentele menționate, excluzând informația precum că încălțăminte ar fi fost uzată. Ulterior, la data de XXXX, inculpatul C.V., împreună cu inculpatul C.L., inculpatul P.N., s-au deplasat la postul vamal Leușeni-Albița, unde inculpatul P.N. a traversat frontiera de stat la ieșirea din țară cu mijlocul de transport cu n/î XXXX. Ajungând la postul vamal Albița, inculpatul P.N. a transbordat lotul de încălțăminte uzată din mijlocul de trans-

port cu n/î XXXX în mijlocul de transport cu n/î XXXX și în aceeași zi a introdus lotul de încălțăminte pe teritoriul Republicii Moldova prin același post vamal. În momentul în care marfa a ajuns în postul vamal Leușeni, de către specialistul în domeniul vămuirii, inculpatul G.A., a fost depusă din numele întreprinderii „ZZZZ” SRL, inculpate pe cauza penală, declarația vamală de tranzit nr. XXXX, conform căreia întregul lot de marfă a fost declarat neautentic ca îmbrăcăminte pentru bărbați și femei, pentru a fi validată de către inspectorul vamal M.S.” [9].

Într-un alt context de idei, prin „mijloace de identificare vamală”, se are în vedere sigiliile, ștampilele, marcajele textuale etc., adică alte surse de identificare a mărfurilor decât documentele vamale. Folosirea frauduloasă a mijloacelor de identificare vamală presupune utilizarea unor mijloace de identificare neautentice sau prin care se denaturează datele referitoare la proveniența categoria, calitatea sau alte caracteristici ale mărfurilor etc.

Contrabanda săvârșită prin folosirea frauduloasă a unor documente sau mijloace de identificare vamală ridică problema delimitării de infracțiunea incriminată la art. 361 C.pen. la care se prevede răspunderea penală pentru confecționarea, deținerea, vânzarea sau folosirea documentelor oficiale, a imprimatelor, ștampilelor sau sigiliilor false. Omogenitatea dintre aceste două infracțiuni este determinată de acțiunea comună prin care pot fi săvârșite ambele fapte și anume prin folosirea documentelor, sigiliilor sau ștampilelor false, omogenitate ce determină o situație de concurență după semnele laturii obiective ale infracțiunii prevăzute la art. 248 alin. (1) C.pen și ale infracțiunii prevăzute la art. 361 C.pen. În cazul primei infracțiuni, acțiunea de folosire a documentelor oficiale, sigiliilor sau ștampilelor false este o acțiune-mijloc, subsidiară acțiunii principale de introducere sau scoatere a mărfurilor de pe teritoriul vamal, iar în cazul celei de-a doua infracțiuni – o acțiune-scop. Plecând de la o atare premisă, se poate constata că norma prevăzută la art. 248

C.pen. este o normă întreg, iar norma prevăzută la art. 361 C.pen. este o normă parte. În temeiul prevederilor art. 118 alin. (2) C.pen, calificarea infracțiunilor în cazul concurenței dintre o parte și un întreg se efectuează în baza normei care cuprinde în întregime toate semnele faptei prejudiciabile, iar cu raportare la situația descrisă mai sus, calificarea se va face în baza art. 248 C.pen.

Soluția de calificare descrisă mai sus nu este valabilă pentru situația în care făptuitorul *ante factum* comiterii infracțiunii de contrabandă, falsifică documente sau mijloace de identificare vamală. În speță, calificarea se va face după regulile concursului real de infracțiuni, adică în baza art. 248 și art. 361 C.pen., întrucât acțiunea de falsificare depășește sfera de incriminare a art. 248 C.pen. al Republicii Moldova și nu poate constitui un element din întregul acesteia.

Următoarea modalitate de comitere a infracțiunii de contrabandă o constituie *ne-declararea sau declararea neautentică în documentele vamale sau în alte documente de trecere a frontierei*, modalitatea ce caracterizează infracțiunile prevăzute la art. 248 alin. (1), (5), (6) și art. 248¹ alin. (1) C.pen,

Potrivit art. 173 C.vam., mărfurile și mijloacele de transport care trec frontiera vamală, mărfurile și mijloacele de transport a căror destinație vamală se modifică, alte mărfuri și mijloace de transport în cazurile stabilite în condițiile legii sunt declarate organului vamal, iar conform art. 174 alin. (1) C.vam., declararea se face în scris, verbal sau prin acțiune, prin mijloace electronice sau prin alte modalități prevăzute de legislație [2].

În conformitate cu art. 1 pct. 23) C.vam., prin declarație vamală se are în vedere actul unilateral prin care o persoană manifestă, în formele și modalitățile prevăzute de legislația vamală, voința de a plasa mărfurile sub o anumită destinație vamală. De asemenea, în conformitate cu art. 1 pct. 13) C.vam., prin declarant se are în vedere orice persoană care are dreptul de a dispune de mărfuri și/sau de mijloace de transport, care întocmeș-

te declarația vamală în numele său sau în al cărei nume este întocmită declarația vamală [2].

Formele de declarare vamală sunt definite la art. 2 al *Legii cu privire la modul de introducere și scoatere a bunurilor de pe teritoriul Republicii Moldova de către persoane fizice*, nr. 1569-XV din 20.12.2002: k) *declarație verbală* – formă de declarare care prevede oferirea de către proprietar (pose-sor), în formă verbală, la cererea factorului de decizie, organului vamal a tuturor datelor cu privire la cantitatea, calitatea și valoarea mărfurilor, obiectelor de uz personal care sunt deplasate peste frontiera vamală; l) *declarație în scris* – formă de declarare stabilită de prevederile Codului vamal și ale altor acte normative adoptate în baza lui; m) *declarație prin acțiune* – formă de declarare expresă (vădită) a mijlocului de transport auto, care scutește persoana fizică de completarea unor acte vamale cu condiția prezentării organelor vamale amplasate în punctele de trecere a frontierei de stat a actelor de înmatriculare a mijlocului de transport auto (respectând condițiile prevăzute la art. 10 alin.(3), (5) și (14) din prezenta lege), cu înregistrarea ulterioară a acestuia în sistemul informațional al Serviciului Vamal [10].

Potrivit art. 3/1 al *Legii cu privire la modul de introducere și scoatere a bunurilor de pe teritoriul Republicii Moldova de către persoane fizice*, nr. 1569-XV din 20.12.2002, persoanele fizice sunt obligate să declare în scris numerarul și cecurile în moneda națională a Republicii Moldova, precum și numerarul și cecurile de călătorie în valută străină, în următoarele cazuri: a) la introducerea acestora pe teritoriul Republicii Moldova, dacă suma lor depășește 10000 euro (sau echivalentul lor) per persoană; b) la scoaterea acestora de pe teritoriul Republicii Moldova, dacă suma lor depășește 10000 euro (sau echivalentul lor) per persoană; c) la solicitarea colaboratorului vamal [10]. Potrivit art. 4 alin. (4) al aceleiași legi, persoanele fizice au dreptul de a declara verbal organului vamal următoarele

bunuri: a) obiectele de uz personal introduse în țară, precum și mărfurile indicate în anexa la prezenta lege; b) bunurile introduse în țară, altele decât cele menționate la lit. a), a căror valoare în vamă nu depășește suma de 300 de euro pentru mărfurile introduse de către călătorii care folosesc transportul terestru sau de 430 de euro pentru mărfurile introduse de către călătorii care folosesc transportul aerian sau maritim și care nu sunt destinate activității comerciale sau de producție; c) mărfurile ce se scot din țară a căror valoare în vamă nu depășește suma de 1000 euro și care nu sunt destinate activității comerciale sau de producție; d) mărfurile menționate la art. 8 pct. 1) lit. a) și pct. 2) lit. a) [10].

În baza celor relatate putem conchide că prin „nedecalare” se are în vedere inacțiunea declarantului, manifestată prin neexecutarea obligației de a declara verbal sau în scris a datelor cu privire la cantitatea, calitatea și valorii mărfurilor, obiectelor de uz personal care sunt deplasate peste frontiera vamală.

În context, este relevantă următoarea speță din practica judiciară a Republicii Moldova care reflectă un caz de contrabandă săvârșit prin nedecalare: „S.V., la data de XXXX, aproximativ la ora XX, deplasându-se din Republica Moldova în Federația Rusă, fiind înregistrat în calitate de pasager al cursei aeriene „XXXX”, în zona de control vamal a Aeroportului Internațional Chișinău pe direcția „ieșire din țară”, având asupra sa bagajul cu care se deplasa, la sectorul unde are loc trecerea controlului vamal a ales coridorul verde, care semnifică că persoana nu are nimic de declarat și în așa mod a trecut zona de control vamal fără a declara oarecare bunuri sau valori, însă, după efectuarea controlului special de securitate de către colaboratorii poliției de frontieră, S.B. a fost întors pentru efectuarea controlului vamal suplimentar, în cadrul căruia s-a constatat că acesta avea asupra sa numerar în valută străină în sumă de 20 090 euro, pe care, contrar prevederilor art. 31 lit. b) al Legii nr. 1569 din 20.12.2002, cu privire la modul

de introducere și scoatere a bunurilor de pe teritoriul Republicii Moldova de către persoane fizice, potrivit căruia persoanele fizice sunt obligate să declare în scris numerarul și cecurile de călătorie în valută străină la scoaterea acestora de pe teritoriul Republicii Moldova, dacă suma lor depășește 10 000 euro (sau echivalentul lor) per persoană, nu l-a declarat organului vamal [...]” [11].

Într-o altă speță: „[...] C.M. s-a prezentat la postul vamal XXXX, cu scopul de intrare în țară, ca pasager al mijlocului de transport de model „XXXX”, cu numerele de înmatriculare XXXX. În urma controlului efectuat asupra acestui mijloc de transport, au fost depistate și ridicate rodenticide și insecticide, și anume: 1) 5 pachete a câte 100 g, cu inscripția „Rat Killer”; 2) 5 pachete a câte 200 g cu inscripția „Rodenticid”; 3) 4 pachete a câte 110 g cu inscripția „Șelcuncic”; 4) 25 de pachete a câte 150 g cu inscripția „Antimedvetka”; 5) 30 de pachete a câte 12 ml cu inscripția „Anticolorad”; 6) 10 pachete a câte 3 ml cu inscripția „Presto”; 7) 10 pachete a câte 1 g cu inscripția „Confidor”; 8) 10 pachete a câte 1,4 g cu inscripția „Actara”; 9) 30 de pachete a câte 10 ml cu inscripția „Spasateli”; 10) 10 pachete a câte 7 ml cu inscripția „Nurell-D”. Prin urmare, S.M. a încercat introducerea pe teritoriul Republicii Moldova, prin nedecararea în documentele vamale, formularul tipizat al declarației vamale DV-6, produsele rodenticide și insecticide” [12].

Prin „declarare neautentică în documentele vamale sau în alte documente de trecere a frontierei” se are în vedere declararea scrisă prin înscrierea în documentele vamale a unor date necorespunzătoare adevărului referitoare la cantitatea și calitatea mărfurilor ce fac obiectul acțiunii de introducere sau de scoatere a acestora de pe teritoriul Republicii Moldova.

În cazul modalității normative prevăzute de art. 248 alin. (4), infracțiunea de contrabandă se comite exclusiv prin metoda de declarare neautentică a originii mărfii ca fiind obținută integral în Republica Moldova. În

acest caz, obiectul declarării false îl constituie o calitate concretă a obiectului contrabandei, și anume dacă mărfurile sunt obținute integral pe teritoriul Republicii Moldova. Drept mărfuri obținute integral în Republica Moldova, respectiv, se consideră: a) zăcămintele minerale și alte substanțe naturale extrase din solul țării respective sau de pe fundul apelor ei teritoriale; b) plantele și produsele vegetale crescute sau recoltate în țara respectivă; c) animalele vii născute și crescute în țara respectivă; d) produsele obținute de la animale vii crescute în țara respectivă; e) produsele obținute din vânatul și pescuitul practicat pe teritoriul țării respective etc.

Declararea neautentică în documentele vamale sau în alte documente de trecere a frontierei pune problema delimitării infracțiunii de contrabandă de infracțiunea de fals în declarații incriminată la art. 352¹ C.pen. Între contrabanda săvârșită prin declare neautentică (falsă) și cea de fals în declarații există o concurență dintre o normă parte și o normă întreg. În cadrul acestei concurențe, acțiunea-mijloc de declare neautentică a mărfurilor sau a altor bunuri ce formează obiectul declarației este prevăzută de norma întreg, iar acțiunea de falsificare a declarației este prevăzută de norma parte. Astfel, potrivit prevederilor art. 118 alin. (2) C.pen., încadrarea juridică se va face conform normei întregi, adică art. 248 C.pen., întrucât infracțiunea de contrabandă absoarbe în sine atât acțiunea de fals în declarații.

Într-o speță care reflectă un caz de contrabandă săvârșit prin „declare neautentică în documentele vamale”, s-a constatat că: „I.C. [...] sub pretextul achiziționării unor produse nutriționale folosindu-se de datele și cardul bancar al soțului său C.C., fără ca acesta să cunoască despre intențiile reale ale acesteia, a făcut o comandă prealabilă a unor produse de pe site-ul XXXX. Ulterior, [...] în cadrul efectuării controlului vamal, Postul Vamal Intern XXXX, a coletului nr. XXXX, parvenit din Peru în adresa lui C.C. a fost depistat și ridicat un pachet transparent, în care se

conținea o substanță sub formă de praf de culoare verzuie, fiind declarată ca „Micro-pulverizată Delisse”, cu masa totală de 5 kg, și în valoare de 114,6 dolari SUA. În continuare [...] I.C. fiind împreună cu C.C., s-au prezentat la Oficiul Poștal XXXX, din str. XXXX, unde au prezentat avizul de recepție XXXX, în vederea primirii coletului comandat anterior de pe XXXX. Totodată, I.C., din spusele lui C.C., a completat formularul XXXX, prin care s-a declarat neautentic organului vamal că în coletul pe care urma să-l primească se conțin „frunze uscate de cacao” în loc de „frunze uscate de coca” în cantitate de 5 kg, primind sub controlul organului de urmărire penală coletul cu nr. XXXX. Potrivit raportului de constatare tehnico-științifică nr. XXXX din XXXX și raportului de expertiză nr. XXXX din XXXX, s-a stabilit că „masa vegetală uscată și mărunțită de culoare verde din coletul poștal nr. XXXX, parvenit din Peru, în adresa lui C.C., în cadrul postului vamal intern XXXX, conține cocaină ce se atribuie la substanțele stupefiante [...]” [13].

O ultimă modalitate de comitere a infracțiunii de contrabandă o constituie inacțiunea de nereturnare pe teritoriul Republicii Moldova a valorilor culturale în cazul în care returnarea lor este obligatorie. Se poate lesne observa că această modalitate de comitere a infracțiunii se referă strict la contrabandă cu valori culturale prevăzută de art. 248 alin. (5) C.pen.

În conformitate cu prevederile art. 18 din *Legea privind protejarea patrimoniului cultural național mobil*, scoaterea peste hotarele Republicii Moldova a bunurilor culturale mobile clasate reprezintă o operațiune de export temporar. Exportul temporar al bunurilor culturale mobile clasate se efectuează numai în bază de autorizație de export temporar, eliberată de Ministerul Educației, Culturii și Cercetării în conformitate cu legislația în vigoare. Tarifele de eliberare a autorizațiilor de export al bunurilor culturale mobile clasate se stabilesc de către Guvern, la propunerea Ministerului Educației, Culturii și Cercetării.

Exportul temporar al bunurilor culturale mobile clasate în categoria „Tezaur”, indiferent de proprietar sau de titularul unor alte drepturi reale, se va efectua în bază de autorizație de export temporar, eliberată prin ordin al ministrului educației, culturii și cercetării, cu avizul Comisiei naționale a muzeelor și a colecțiilor. Scoaterea din țară pe orice cale a bunurilor culturale mobile clasate fără autorizație de export temporar este ilegală [14].

Din prevederile legale sus-menționate, rezultă că pentru existența inacțiunii de *ne-returnare pe teritoriul Republicii Moldova a valorilor culturale* sunt necesare următoarele două condiții cumulative:

1. valorile culturale trebuie să fie scoase legal de pe teritoriul Republicii Moldova cu respectarea condițiilor de legalitate sus-menționate prevăzute de Legea privind protejarea patrimoniului cultural național mobil din 27.12.2011;

2. valorile culturale nu sunt rambursate la termen pe teritoriul Republicii Moldova în termenul prevăzut în autorizația de export temporar eliberată de Ministerul Educației, Culturii și Cercetării în conformitate cu legislația în vigoare.

Al doilea semn care caracterizează infracțiunile de contrabandă prevăzute la art. 248 alin. (1) și (4) C.pen. și art. 248¹ alin. (1) și alin. (3) C.pen. îl formează locul de comitere a infracțiunii reprezentat de *locurile stabilite pentru controlul vamal*. În cazul infracțiunilor de contrabandă prevăzute la art. 248 alin. (2) și 248¹ alin. (2), este obligatoriu ca acțiunea să fie comisă prin *alte locuri decât cele stabilite pentru controlul vamal*. De asemenea, infracțiunile prevăzute de art. 248 alin. (5) și (6) C.pen., pot fi comise atât în locurile stabilite pentru controlul vamal, cât și prin alte locuri decât cele stabilite pentru controlul vamal.

Din prevederile art. 4 alin. (3) C.vam. reiese că *frontiera de stat* a Republicii Moldova și *perimetrul antrepozitelor vamale* constituie *frontiera vamală* a Republicii Moldova.

În conformitate cu art. 2 al Legii nr. 215 din 04-11-2011 cu privire la frontiera de stat a Republicii Moldova: „Frontiera de stat a Republicii Moldova reprezintă linia naturală sau convențională care marchează limitele externe ale teritoriului asupra căruia Republica Moldova își exercită suveranitatea exclusivă pe uscat, pe sectoarele acvatice, subterane, aeriene și care trece, în linie dreaptă, de la un semn de frontieră la altul ori, acolo unde frontiera de stat nu este marcată în teren cu semne de frontieră, de la un punct de coordonate la altul. Pe fluvii și pe celelalte ape curgătoare frontiera de stat este cea stabilită prin tratatele încheiate de Republica Moldova cu statele vecine, respectându-se principiul dreptului internațional, conform căruia frontiera de stat trece pe mijlocul șenalului navigabil principal, iar pe apele curgătoare nenavigabile, pe la mijlocul pânzei de apă. Frontiera de stat se stabilește și se modifică prin lege organică, în conformitate cu tratatele internaționale la care Republica Moldova este parte, respectându-se principiile și normele unanim recunoscute ale dreptului internațional”.

Prin „antrepozit vamal” se are în vedere locul aprobat de organul vamal și aflat sub supravegherea acestuia, unde pot fi depozitate următoarele categorii de mărfuri: a) mărfuri străine, fără aplicarea drepturilor de import și măsurilor de politică economică; b) mărfuri autohtone destinate exportului; c) mărfuri autohtone necesare pentru operațiunile efectuate cu mărfurile plasate sub regimul de antrepozit vamal prevăzute la art. 56 C.vam. etc.

Un antrepozit vamal poate fi public sau privat. Antrepozitul vamal public este disponibil oricărei persoane pentru depozitarea mărfurilor. Antrepozitul vamal privat este destinat exclusiv depozitării mărfurilor de către antrepozitar. În conformitate cu art. 53 C.vam. antrepozitarul are următoarele obligații față de organul vamal: a) să îndeplinească condițiile de organizare și funcționare a antrepozitului vamal stabilite în autorizație; b) să asigure supravegherea mărfurilor astfel încât să nu fie posibilă sustragerea acestora

de sub controlul vamal; c) să asigure integritatea mărfurilor depozitate.

Potrivit art. 26 C.vam., trecerea mărfurilor și mijloacelor de transport peste frontiera vamală este permisă numai în locurile stabilite de organul vamal și în orele lui de program. Cu acordul organului vamal, trecerea mărfurilor și mijloacelor de transport peste frontiera vamală poate fi efectuată în alte locuri și în ore extraprogram.

Prin *locurile stabilite pentru controlul vamal* se au în vedere birourile vamale și posturile vamale în care se realizează control vamal. Controlul vamal reprezintă un ansamblu de acțiuni întreprinse de organele vamale pentru aplicarea și respectarea legilor și a reglementărilor pe care organele vamale au sarcina să le aplice. *Prin birou vamal sau post vamal* se înțeleg unități ale organului vamal în care pot fi îndeplinite, în totalitate sau în parte, formalitățile prevăzute de reglementările vamale [art. 1 pct. 21) Cod vamal].

Prin alte locuri decât cele stabilite pentru controlul vamal se au în vedere alte locuri prin care făptuitorul realizează intrarea sau scoaterea mărfurilor de pe teritoriul vamal al Republicii Moldova. Trecerea mărfurilor prin astfel de locuri nu reprezintă altceva decât o formă de eludare a făptuitorului de controlul vamal al mărfurilor. După cum s-a menționat mai sus, această formă a contrabandei este prevăzută distinct la art. 248 alin. (2) și respectiv, art. 248¹ alin. (2) C.pen.

Concluzii. În baza abordărilor făcute în prezentul studiu, putem desprinde anumite concluzii pe care le găsim relevante pentru elucidarea laturii obiective a infracțiunilor de contrabandă în procesul de încadrare juridică:

1. legislația penală națională în vigoare prevede răspunderea penală pentru mai multe infracțiuni de contrabandă, șase dintre care sunt descrise la art. 248 C.pen., iar trei – la art. 248¹ C.pen., fiecare dintre aceste caracterizându-se prin semne care le particularizează latura obiectivă;

2. regula care poate fi desprinsă din politică incriminatoare a infracțiunilor de con-

trabandă este că la baza instituirii răspunderii penale distincte și diferențiate ale acestora stă obiectul material al infracțiunii și semnele calitative cantitative prin care este descris;

3. excepții de la regula sus-menționată le formează infracțiunile descrise la art. 248 alin. (1) și la art. 248 alin. (2) C.pen. la care incriminarea distinctă și regimul sancționator diferențiat este determinat de locul de comitere a infracțiunii și nu de obiectul material. În primul caz, acțiunea de introducere sau de scoatere a mărfurilor de pe teritoriul vamal este realizată *prin locurile stabilite pentru controlul vamal*, iar în cel de-al doilea caz – *prin alte locuri decât cele stabilite pentru controlul vamal*. Aceeași excepție este valabilă și pentru infracțiunile incriminate la art. 248¹ alin. (1) și alin. (2) C.pen. Prin acest model incriminatoriu, legiuitorul, pe bună seamă, a considerat că contrabanda comisă prin alte locuri decât cele stabilite pentru controlul vamal comportă un pericol social mai pronunțat decât contrabanda comisă prin locuri destinate controlului vamal;

4. semnele laturii obiective a infracțiunilor de contrabandă sunt configurate în funcție de modalitatea normativă descrisă în legea penală, după cum urmează: acțiunea-scop, acțiunea-mijloc și locul de comitere a infracțiunii – art. 248 alin. (1), alin. (5), alin. (6) și art. 248¹ alin. (1) C.pen.; acțiunea-scop și acțiunea-mijloc – art. 248 alin. (4) C.pen.; acțiunea-scop și locul de comitere a infracțiunii 248 alin. (2) și art. 248¹ alin. (2); acțiunea – art. 248 alin. (2) și 248¹ alin. (2) C.pen.

Recomandări de lege ferenda:

1. interpretarea gramaticală a formulării legislative în limba română de la art. 248 alin. (1) și art. 248¹ alin. (1) „... prin tănuire de controlul vamal, prin ascundere în locuri special pregătite sau adaptate în acest scop...” vădește două acțiuni-mijloc alternative de comitere a contrabandei și anume, *acțiunea-mijloc de tănuire a mărfurilor de controlul vamal și acțiunea-mijloc de ascundere a mărfurilor în locuri special pregătite sau adaptate în acest scop*. Aceeași interpretare

a textului tradus oficial în limba rusă „.....совершенный с сокрытием от таможенного контроля путем утаивания в специально изготовленных или приспособленных для этого хранилищах....” vădește o singură acțiune-mijloc, și anume, *tăinuirea prin ascunderea mărfurilor în locuri special pregătite sau adaptate în acest scop*. În cadrul abordărilor făcute, ne-am ghidat de varianta română a textului, însă de *lege ferenda* considerăm că se impune o reformulare a textului astfel încât să fie dozată claritatea acestuia în senul invocat;

2. din formularea textelor normative de la art. 248 alin. (5) și (6) C.pen. „... atât prin locuri stabilite pentru control vamal, cât și prin alte locuri decât cele stabilite pentru control vamal...” se desprinde soluția că atât în cazul contrabandei săvârșite prin locurile stabilite pentru controlul vamal, cât și în ca-

zul contrabandei săvârșite prin alte locuri decât cele stabilite pentru controlul vamal este obligatoriu ca contrabanda să fie realizată prin una dintre acțiunile alternative-mijloc sau metodele specificate în textul de lege. O asemenea soluție nu corespunde spiritului legii penale, întrucât condiția aplicării uneia dintre aceste metode este specifică doar pentru contrabanda săvârșită prin introducerea sau scoaterea bunurilor prin locurile stabilite pentru controlul vamal. Este lipsită de absurditate soluția după care contrabanda comisă prin eludarea de controlul vamal să fie săvârșită prin ascundere în locuri special pregătite sau adaptate în acest scop, ori cu folosirea frauduloasă a documentelor sau a mijloacelor de identificare vamală etc. Prin urmare, se impune și în acest caz o intervenție a legiuitorului prin care ar fi exclusă o asemenea inadvertență legislativă.

Referințe bibliografice:

1. Cojocaru R. Infracțiunile de contrabandă în lumina noilor modificări legislative – comentariu și reguli de încadrare juridică, Nr. 3-4 (351-352) 2021, p. 21-30.
2. Cod vamal al Republicii Moldova nr. 1149 din 20.07.2000. În Mon. Of. 01.01.2007 ed. special. art. 98. https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=120483&lang=ro (accesat la 10.02.2022).
3. Decizia CSJ a R. Moldova din 3.12.2019. Dosarul nr. 1ra-900/2019. http://jurisprudenta.csj.md/search_col_penal.php?id=14973
4. Decizia CSJ a R. Moldova din 18.03.2020. Dosarul nr. 1ra-580/2020 http://jurisprudenta.csj.md/search_col_penal.php?id=15383.
5. Decizia CSJ a R. Moldova din 3.12.2019. Dosarul nr. 1ra-1051/2019. http://jurisprudenta.csj.md/search_col_penal.php?id=13841.
6. Sesizarea nr. 85g din 29 mai 2020 privind excepția de neconstituționalitate a prevederilor articolului 248 din C.pen. https://www.constcourt.md/public/cc-doc/sesizari/85g_2020.05.29.pdf
7. Decizia Curții Constituționale de inadmisibilitate a sesizării nr. 85g/2020 privind excepția de neconstituționalitate a unor dispoziții din articolul 248 din C.pen. (folosirea frauduloasă a documentelor în contextul infracțiunii de contrabandă. Contrabanda folosirea frauduloasă a documentelor d_77_2020_85g_2020_rou.pdf.
8. Hotărârea Plenului CSJ al R. Moldova Privind practica judiciară în cauzele referitoare la contrabandă, eschivarea de la achitarea plăților vamale și contravențiile vamale nr. 5 din 24.12.2010. http://jurisprudenta.csj.md/search_hot_expl.php?id=316.

9. Decizia CSJ a R. Moldova din 21.10.2020. Dosarul nr. 1ra-1385/2020. http://jurisprudenta.csj.md/search_col_penal.php?id=17004.
 10. Legea cu privire la modul de introducere și scoatere a bunurilor de pe teritoriul Republicii Moldova de către persoane fizice nr. 1569 din 20-12-2002. În: Mon. Of. nr. 185-189, art. 1416.
 11. Decizia CSJ a R. Moldova din 8.09.2020. Dosarul nr. 1ra-662/2020. http://jurisprudenta.csj.md/search_col_penal.php?id=16665.
 12. Decizia CSJ a R. Moldova din 15.01.2020. Dosarul nr. 1ra-208/2020. http://jurisprudenta.csj.md/search_col_penal.php?id=15092.
 13. Decizia CSJ a R. Moldova din 5.11.2019. Dosarul nr. 1ra-846/2019 http://jurisprudenta.csj.md/search_col_penal.php?id=1463.
 14. Legea privind protejarea patrimoniului cultural național mobil nr. 280 din 27.12.2011. În: Mon. Of. nr. 82-84/270 din 27.04.2012.
-
-

DESPRE AUTORI

Radion COJOCARU,

*profesor universitar, doctor în drept,
director al Școlii doctorale
„Științe penale și drept public”,
Academia „Ștefan cel Mare” a MAI
e-mail: radioncojocaruu@gmail.com*

Andrei NASTAS,

*doctor în drept, lector universitar,
Universitatea „Dunărea de Jos”
din Galați, România,
e-mail: andrei.nastas@ugal.ro*